

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA MASHG'ULOTLARDA TA'LIM SIFATINI NAZORAT QILISH VA TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY USULLARI

*Tashkent Shahar Mirzo Ulug'bek tumani
541-sonli DMTT direktor o'rinbosari
Turg'unova Nigora Ismailovna*

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mashg'ulotlar jarayonida ta'lim sifatini nazorat qilish va tashkil etishning zamonaviy usullari yoritilgan. Shuningdek, direktor o'rinbosarining ta'lim-tarbiya jarayonini monitoring qilish, pedagogik faoliyatni tahlil qilish hamda ta'lim sifatini oshirishdagi boshqaruv faoliyati haqida fikr yuritilgan.

Аннотация: В статье освещаются современные методы организации и контроля качества образовательного процесса в дошкольных образовательных организациях. Также рассматривается деятельность заместителя директора по мониторингу образовательного процесса и повышению качества образования.

Abstract: The article highlights modern methods of organizing and monitoring the quality of educational activities in preschool educational institutions. It also describes the role of the deputy director in monitoring the educational process and improving the quality of education.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tizimi, tashkilot, menejment, boshqarish metodlari, kadrlar, ta'lim sifati, ilmiy yondashuv, jarayon, vaziyatli, dasturiy-maqsadli yondashuv, kadrlar siyosati.

Ключевые слова: система дошкольного образования, организация, менеджмент, методы управления, персонал, качество образования, научный подход, процесс, ситуационный, программный подход, кадровая политика.

Key words: pre-school education system, organization, management, management methods, personnel, quality of education, scientific approach, process, situational, programmatic approach, personnel policy.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish va ta'lim sifatini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini ta'minlashda direktor o'rinbosarining boshqaruv faoliyati muhim ahamiyat kasb etadi. Direktor o'rinbosari ta'lim jarayonini rejalashtirish, pedagogik faoliyatni monitoring qilish, mashg'ulotlar sifatini tahlil qilish hamda pedagog xodimlarga metodik yordam ko'rsatish orqali ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev ta’kidlaganidek:
“Har bir sohada olib borilayotgan islohotlar o‘zining amaliy natijasini berishi, jamiyat taraqqiyotiga xizmat qilishi zarur.”

Zamonaviy boshqaruv maktabgacha ta’lim tashkiloti rahbari oldida turgan muhim vazifalardan biri bo‘lib, u tashkilot rivojlanishiga ta’sir etuvchi ichki va tashqi omillarni chuqur tahlil qilishni talab etadi. Rahbar yoki direktor o‘rinbosari ta’lim jarayonini samarali tashkil etish uchun pedagogik xodimlar faoliyati, ta’lim texnologiyalari, ta’lim jarayonini rejalashtirish va boshqarish mexanizmlarini to‘g‘ri anglab, turli vaziyatlarda oqilona boshqaruv qarorlarini qabul qila olishi zarur. Shu orqali maktabgacha ta’lim tashkilotining barqaror rivojlanishi va ta’lim sifatining oshishiga erishiladi. Zamonaviy boshqaruv maktabgacha ta’lim tashkiloti faoliyatining samaradorligini ta’minlovchi muhim omillardan biridir. Maktabgacha ta’lim tashkiloti rahbari yoki direktor o‘rinbosari tashkilot faoliyatini boshqarishda ichki va tashqi omillarni chuqur tahlil qila olishi, pedagogik jamoa faoliyatini samarali tashkil etishi hamda ta’lim jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida yo‘lga qo‘yishi zarur. Bunda ta’lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish va tahlil qilish boshqaruv faoliyatining asosiy yo‘nalishlari hisoblanadi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida mashg‘ulotlar sifatini nazorat qilishda direktor o‘rinbosarining vazifalari quyidagilardan iborat:

Ta’lim sifatini boshqarish, eng avvalo, boshqaruv kadrlari tomonidan ta’lim va kadrlar tayyorlash jarayonini kuzatish kabi faoliyat turidan foydalanishni ko‘zda tutadi. Buning uchun ular tegishli metodlarni, jumladan, kvalimetriya asoslarini, ya’ni sifatni miqdoriy baholash metodini qo‘llash orqali ta’lim sifatining boshlang‘ich va berilgan holatini aniq belgilashlari lozim bo‘ladi. Ilmiy adabiyotlarda mahsulot, xizmatlar

sifatini baholash, boshqaruv faoliyatining baholash ob'ekti to'g'risida qadriyat borasidagi mulohazalarni shakllantirishga qaratilgan funksiyasining alohida tipiga kiritiladi. *Ta'lim sifatini o'lchash sifat o'lchovini belgilash va uning qiymatini maxsus algoritmlar yordamida olishni ko'zda tutadi. Bunday jarayonning samaradorligi baholashning statistik metodlarini qo'llash orqali ta'minlanadi.* Bu baholanayotgan ob'ektning sifat ko'rsatkichlari qiymati aksariyat hollarda tasodifiy kattaliklar deb hisoblanishi bilan bog'liqdir. Bunday holat ana shu sifatga bevosita yoki bilvosita ta'sir ko'rsatuvchi ko'plab omillar va shart-sharoitlar bilan izohlanadi. SHu bois boshqaruv tarkibi ta'lim sifati haqidagi axborotni olish va ishlashning statistik metodlarini qo'llay bilishi kerak. Shu jihatdan olganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini ta'minlashda zamonaviy yondashuvlar, boshqaruv, innovatsiya va axborot texnologiyalarini ta'lim-tarbiya jarayoniga joriy etishda rahbarlik layoqatini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur vazifani amalga oshirishda maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbar xodimlarining har biridan yuksak kasbiy salohiyat va insoniy sifatlarga ega bo'lish talab etiladi. «Avvalambor, uning vatanparvar va yurtparvarlik fazilatlariga ega bo'lishi, ona yurtini chin qalbidan sevishi va ardoqlashi, el-yurti uchun o'zini ayamsligi, kerak bulsa, bu yo'lda jonini ham fido qilishiga tayyor bo'lishini, o'z kasb-korining ustasi, shu ishning chinakam bilimdoni, bu borada boshqalarga o'rnak bo'lishini kutadi.

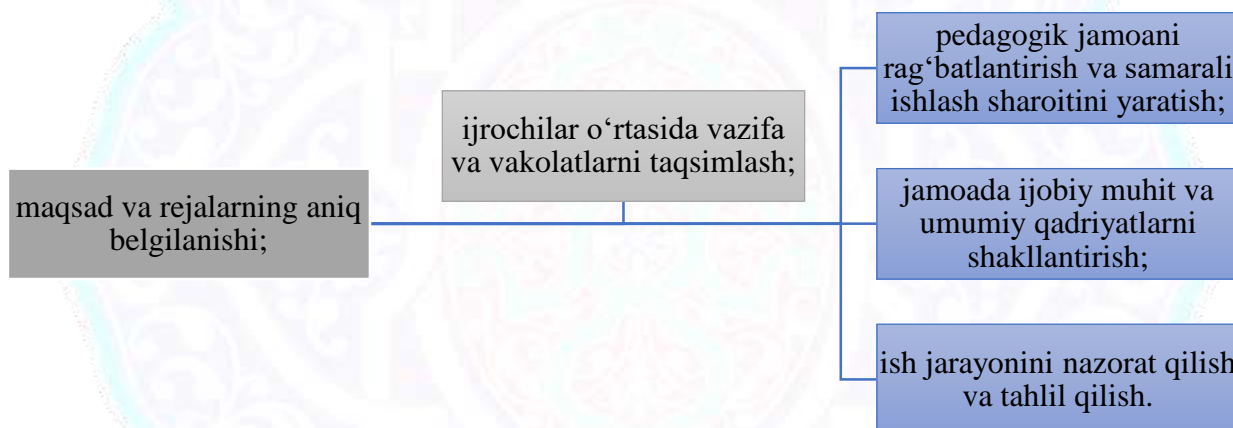
Shu bilan birga maktabgacha ta'limni isloh qilishning asosiy shartlaridan biri - buyuk ma'naviy fazilatlarga ega, insoniy fazilatlarni o'zida mo'jassamlashtirgan, yetuk kadr sifatida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar avlodini yetishtirishni talab etadi. Hozirgi davrning bu talabi – matabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarini axloqan va ma'nau yetuk, komil insonlar qilib tarbiyalash vazifalarini bajarishni talab etadi. MTT rahbarlari va pedagog kadrlari oldida turgan eng dolzarb vazifalardan biri – erkin fuqaro ma'naviyatini, ozod shaxsni shakllantirish masalasidir. Boshqacha aytganda, o'z xaq-huquqlarini taniydigan, o'z kuchi va imkoniyatlarini anglagan, atrofda sodir bo'layotgan voqea va hodisalarga mustaqil munosabat bilan yondashgan, ayni zamonda shaxsiy manfaatlarini mamlakat va xalq manfaatlari bilan uyg'un xolda quradigan erkin, har jihatdan barkamol insonlarni tarbiyalash lozim. Shu jihatdan olganda, barkamol insonni tarbiyalash avvalo, pedagoglardan ulkan mahorat va mas'uliyatni talab qiladi. Ustozlik mahorati va tarbiyachilik san'atining tayyor andozasi yoki qolipi mavjud emas. Ushbu san'atni egallash uchun insondan katta kuch, ijodkorlik va ko'p yillik tajriba talab etiladi. onini rejalashtirish, uni amalga oshirish, o'quv reja, dasturlarining mazmun mohiyati bilan emas, balki bolalarning olgan bilimlari, malaka va ko'nikmalari, mustaqil ravishda olgan bilimlari bilan bog'liq ta'lim natijasi sifati bilan belgilanmoqda. Har tomonlama taraqqiy etgan, aqlan va ma'nau barkamol, jismonan va ruhan tetik farzandlarni maktabgacha tarbiya tashkilotlarida kamol toptirish ahamiyati, Vatanimizning ravnaqi bugungi kunda yosh

avlodlarga bergan ta'lim sifati va tarbiya mohiyati bilan chambarchas bog'liqligi alohida dolzarblik kasb etadi. Mamlakatimizda bu borada amalga oshirilayotgan islohotlar buyuk ma'naviy fazilatlarga ega, insoniy fazilatlarni o'zida mo'jassamlashtirgan, yetuk kadr sifatida faoliyat yuritishga zamin hozirlaydi.

Ta'lim sifatini nazorat qilish jarayonida pedagogik monitoring muhim ahamiyat kasb etadi. Monitoring jarayonida mashg'ulotlarning samaradorligi, bolalarning bilim, ko'nikma va malakalari tahlil qilinadi. Bu jarayonda direktor o'rinbosari kvalimetriya asosida ta'lim sifatini baholash metodlaridan ham foydalanishi mumkin.

Shuningdek, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va monitoring qilish imkonini beradi. Pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirish ham ta'lim sifatini ta'minlashning muhim omillaridan biridir. Shu sababli direktor o'rinbosari metodik seminarlar, ochiq mashg'ulotlar va tajriba almashish tadbirlarini tashkil etishi zarur.

Boshqaruvning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim faoliyatining sifati nafaqat o'quv rejalari va dasturlarining mazmuni bilan, balki tarbiyalanuvchilarning egallagan bilimlari, malaka va ko'nikmalari, shuningdek, mustaqil ravishda bilim olish qobiliyati bilan ham belgilanadi. Shu sababli ta'lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish va nazorat qilishda zamonaviy boshqaruv yondashuvlaridan foydalanish muhim hisoblanadi.

Xulosa: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mashg'ulotlar jarayonida ta'lim sifatini ta'minlashda direktor o'rinbosarining boshqaruv faoliyati muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonini samarali rejalashtirish, pedagogik monitoringni yo'lga qo'yish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali ta'lim sifatini yanada oshirish mumkin. Yuqoridagilardan kelib chiqib, bugungi kunda davlat va nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim va tarbiya sifatini takomillashtirish muammosini alohida tadqiqot predmeti sifatida o'rganish ehtiyoji sezilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Qarori, 2019 yil 13 may, PQ-4312.
2. Narimbaeva L.K. *Maktabgacha ta’lim sifatini nazorat qilish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish*. “Экономика и социум”, 2021.
3. Mirziyoyev Sh.M. *Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz*. – Toshkent, 2016.
4. Mirziyoyev Sh.M. *Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz*. – Toshkent, 2017.